

POSTANOWIENIE

11 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 lipca 2023 r. w Warszawie,
skarg kasacyjnych Województwa [...] oraz Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta Ł.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.

z 22 stycznia 2021 r., III Ca 927/19,

w sprawie ze skargi J. P.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta Ł., Województwa [...]

i Muzeum Sztuki w X.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem

b. Sądu Powiatowego dla miasta Ł. w Ł. z 18 czerwca 1963 r.,

sygn. akt V Ns I 738/63

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa reprezentowanego przez były Wydział
Finansowy Prezydium Rady Narodowej Miasta Ł.

przy uczestnictwie R. G. - nieznanego z miejsca pobytu,

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez przemilczenie,

oddala obie skargi kasacyjne.

(E.C.)

UZASADNIENIE

W związku ze skargą J.P. o wznowienie postępowania, Sąd Rejonowy w Ł. postanowieniem z 16 października 2018 r. wznowił postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd Powiatowy dla m. Ł., zakończonej prawomocnym postanowieniem z 18 czerwca 1963 r., stwierdzającym, że Skarb Państwa stał się na podstawie przedawnienia (zasiedzenia) właścicielem nieruchomości położonej w Ł. przy ul. [...], graniczącej od półn-zach z ul. [...]1 a od półd-zach z ul. [...]2, o powierzchni 9 924,60 m², i w wyniku wznowienia zmienił postanowienie Sądu Powiatowego dla m. Ł. z 18 czerwca 1963 r. w zakresie stwierdzenia nabycia przez Skarb Państwa własności co do 912/9000 części w przedmiotowej nieruchomości i w tej części wniosek Skarbu Państwa o zasiedzenie oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dawnej księdze wieczystej [...], dla nieruchomości położonej w Ł. przy ul. [...], jako współwłaściciele zostali ujawnieni K.S., M.H., A.B., K.S.2, J.S., K.H., L.H. (w udziale wynoszącym 735/9000 części), E.H., E.H.2, E.K. i H.K, w miejsce Z. S.A. w Ł., na podstawie aktu złożonego przed notariuszem R. w Ł. w dniu 21 maja 1926 r. i na mocy decyzji Zwierzchności Hipotecznej z 9 sierpnia 1926 r. Aktem z 24 marca 1931 r. złożonym przed notariuszem R. w Ł. i decyzji Zwierzchności Hipotecznej z 6 listopada 1935 r. L.H. został wpisany jako właściciel tej nieruchomości w udziale wynoszącym 500/9000 części na skutek nabycia od M.H.

Przedmiotowa nieruchomość zwana [...] miała powierzchnię 19,412 ha i została przeznaczona na cele reformy rolnej na podstawie art. 2 ust. 1 lit b dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13; dalej: „dekret z 6 września 1944 r.”), co zostało potwierdzone zaświadczeniem Wydziału Rolnego Zarządu Miejskiego w Ł., który stosownie do art. 1 dekretu z dnia 8 sierpnia 1946 r. o wpisywaniu w księgach wieczystych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej (Dz. U. Nr 39, poz. 233), wniósł o wpisanie w księdze wieczystej Skarbu Państwa jako właściciela. Postanowieniem z 26 października 1948 r. Sąd

Grodzki w Ł. Oddział Ksiąg Wieczystych przeniósł wpis tej nieruchomości z dotychczasowej księgi wieczystej do nowej księgi wieczystej [...] i dokonał w niej ujawnienia Skarbu Państwa jako właściciela.

Wnioskiem z dnia 3 czerwca 1963 r. Skarb Państwa - Prezydium Rady Narodowej dla m. Ł. wystąpił do Sądu Powiatowego dla miasta Ł. o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości, z dniem upływu 10 letniego terminu, jako opuszczonej w rozumieniu art. 1 i art. 34 ust. 1 lit a i b dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i ponemieckich (Dz. U. Nr 13, poz. 87; dalej: „dekret z 8 marca 1946 r.”), podnosząc, że w związku z wojną R.G. utracił posiadanie nieruchomości położonej w Ł. przy ul. [...], o powierzchni 9 924,80 m², która nie ma urządzonej księgi hipotecznej i aktualnie pozostaje w zarządzie Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych [...].

Postanowieniem z 3 czerwca 1963 r. Sąd Powiatowy dla miasta Ł. ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu R.G. kuratora w osobie W.O. Na rozprawie poprzedzającej wydanie postanowienia z 18 czerwca 1963 r. kurator, który pozostawił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia tej nieruchomości do uznania sądu oświadczył, że właściciel tej nieruchomości jest nieznaną od 1945 r. i nikt w jego imieniu nie zgłaszał się. Skarb Państwa - Prezydium Rady Narodowej m. Ł. powołując się na postanowienia z 18 czerwca 1963 r. wystąpił do Sądu Powiatowego dla miasta Ł. o założenie Zbioru Dokumentów [...] odnośnie do nieruchomości położonej w Ł. przy ul. [...] i postanowieniem z dnia 30 lipca 1963 r. wniosek ten został uwzględniony.

Obecnie sporna nieruchomość stanowi działkę ewidencyjną [...] o powierzchni 0,9925 ha i jest objęta księgą wieczystą [...].

L.H. zmarł w W. w 1942 r. i jego jedyną spadkobierczynią jest żona A.H., która zmarła w 1971 r., zaś jedynym jej spadkobiercą jest syn G.H., który w 1930 r. aktem zawartym w [...] Mieście Y. został przysposobiony przez L.H. G.H. zmarł w W. w 1975 r., a spadek po nim na podstawie dziedziczenia testamentowego nabyła żona S.H. w całości, a z kolei po niej, zmarłej w 1991 r., spadek nabyła w całości jej siostra I.G. Spadek po I.G. nabyła w całości jej córka - uczestniczka J.P.

W ocenie Sądu Rejonowego uczestniczka J.P. wykazała po swojej stronie przymiot zainteresowanej w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., gdyż wynik sprawy dotyczy jej interesu majątkowego. Okoliczność, że sporna nieruchomość i tak stanowi własność Skarbu Państwa z mocy przepisów dekretu o reformie rolnej nie niweczy jej interesu prawnego. Usunięcie z obrotu prawnego postanowienia z dnia 18 czerwca 1963 r. stanowić będzie podstawę do zakwestionowania, że przedmiotowa nieruchomość była przeznaczona na cele reformy rolnej i jako taka stała się własnością Skarbu Państwa. Uczestniczka J.P. jest dalszym następcą prawnym A.H., która nie brała udziału w postępowaniu zakończonym postanowieniem Sądu Powiatowego z 18 czerwca 1963 r. pomimo, że wedle ówczesnych przepisów (art. 13 § 1 dekretu z dnia 18 lipca 1945 r. - Kodeks postępowania niespornego) przysługiwał jej status zainteresowanej. W ten sposób została pozbawiona możliwości obrony swoich praw, w szczególności wykazania, że sporna nieruchomość nie była mieniem opuszczonym w rozumieniu przepisów dekretu z 8 marca 1946 r. Zdaniem Sądu Rejonowego Skarb Państwa nie wykazał merytorycznych przesłanek uzyskania tytułu prawnego do tej nieruchomości na podstawie przepisów dekretu z 8 marca 1946 r., zważywszy, że już na podstawie dekretu z 6 września 1944 r. nabył z mocy prawa jej własność.

Apelacje wywiódł wnioskodawca Skarb Państwa - Prezydent Miasta Ł. oraz uczestniczka J.P. Wnioskodawca zaskarżył postanowienie Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim została uwzględniona skarga uczestniczki J.P. o wznowienie postępowania, zaś uczestniczka zakwestionowała je w części oddalającej jej skargę o wznowienie postępowania.

Sąd odwoławczy odnosząc się do zarzutu wnioskodawcy braku interesu prawnego po stronie uczestniczki J.P. wskazał, że z ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji wynika, iż jest ona dalszą spadkobierczynią po A.H. Wprawdzie w toku postępowania drugo-instancyjnego wnioskodawca powołał się na testament A.H., ale złożył jedynie jego kserokopię, a poza tym nie wiadomo, czy jest to jedyny jej testament. Pomimo udzielenia Skarbowi Państwa wielomiesięcznego terminu nie dowiódł, że uczestniczce nie przysługuje przymiot zainteresowanej w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu uczestniczki, że na podstawie art. 209 k.c., jako następca prawny jednego ze współwłaścicieli przedmiotowej nieruchomości, mogła żądać wznowienia postępowania w odniesieniu do pozostałej części ułamkowej tej nieruchomości.

Skargi kasacyjne zostały wywiedzione przez wnioskodawcę i uczestnika Województwo [...].

Wnioskodawca Skarb Państwa - Prezydent m. Ł. zaskarżając postanowienie Sądu drugiej instancji w części oddalającej jego apelację, wniósł o uchylenie tego orzeczenia w tym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie: art. 1027 k.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że dopuszczalne jest wykazanie dziedziczenia innymi dowodami niż wymagane tym przepisem stwierdzenie nabycia spadku, a ponadto przez przerzucenie na wnioskodawcę - Skarb Państwa ciężaru dowodu, że G.H. nie jest spadkobiercą A.H.; art. 524 § 2 k.p.c. w zw. z art. 510 § 1 k.p.c. przez wznowienie postępowania na skutek skargi o wznowienie wniesionej przez osobę niemającej przymiotu zainteresowanej w sprawie.

Województwo Ł., które stało się uczestnikiem w postępowaniu drugo-instancyjnym w związku ze stwierdzeniem decyzją administracyjną nabycia tej nieruchomości z mocy prawa (k. 189/2), zaskarżając postanowienie Sądu odwoławczego w części oddalającej apelację wnioskodawcy, wniósł o jego uchylenie w tej części i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy. Zarzuciło: 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1027 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie w odniesieniu do nabycia spadku przez G.H. po A.H., które nie zostało wykazane za pomocą stwierdzenia nabycia spadku ani zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia; 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. przez podzielenie ustaleń Sądu Rejonowego polegających na przyjęciu, iż spadek po A.H. nabył jej syn, w sytuacji gdy nie zostało przedstawione postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku ani zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia, a jedynie umowa sporządzona w 1930 r., mocą której G.G. został przysposobiony przez L.H. i nosił

nazwisko G.H., a także kopia aktu zgonu A.H., co jednak w żaden sposób nie potwierdza, iż G.H. nabył spadek po matce A.H.; art. 233 § 1 k.p.c. zw. z art. 308 k.p.c. i art. 382 k.p.c. przez nienadanie waloru środka dowodowego w rozumieniu art. 308 k.p.c. kopii testamentu A.H. sporządzonego w B. w dniu 19 marca 1968 r. i pominięcie go z uwagi na to, że stanowił on kserokopię w sytuacji niemożliwości pozyskania oryginału mimo podejmowanych prób; art. 1130 § 1 k.p.c. art. 1113 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 1 ust. 1 pkt a) rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych w zw. z art. 382 k.p.c. przez niezwrócenie się przez Sąd drugiej instancji do Sądu Rejonowego w C. o przeprowadzenie dowodu z oryginału testamentu A.H., w sytuacji uznania za niewystarczającą kserokopii, co miało istotny wpływ na wynik sprawy z uwagi na pominięcie przez Sąd drugiej instancji istotnej dla sprawy okoliczności braku wykazania dziedziczenia przez G.H. po jego matce; art. 385 k.p.c. w zw. z art. 271 k.p.c. i art. 235² § 2 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c. przez oddalenie apelacji wnioskodawcy bez przeprowadzenia dowodu wnioskowanego przez wnioskodawcę i uczestnika w sytuacji kiedy apelacja nie była bezzasadna a wnioskodawca i uczestnik wskazywali na braki w materiale dowodowym, zgłaszając wniosek o przesłuchanie świadka D.B., który to dowód w postępowaniu apelacyjnym mógł być przeprowadzony, czego Sąd nie uczynił, nie wydając jednocześnie postanowienia o pominięciu tego dowodu; świadek jako kierownik Muzeum [...] w Ł. miała potwierdzić prawdziwość przedłożonej kserokopii testamentu, i jest autorką publikacji, z której uczestnicy dowiedzieli się o testamencie A.H.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ma uzasadnionych podstaw do kwestionowania, że A.H. sporządziła w B. dokument zaprotokołowany notarialnie 19 marca 1968 r., w którym wyrażając zamiar sporządzenia testamentu, odwołała wszystkie swoje wcześniejsze testamenty i ustanowiła spadkobiercami siostrzeńców po połowie, a następnie wyjaśniła, że nie ustanowiła spadkobiercą syna G.H., ponieważ otrzymał on na mocy ugody zwartej w roku 1967 r. dużą część majątku wraz z jednoczesnym wskazaniem, że stanowi to dla niego ostateczną rekompensatę. Ponadto przeznaczyła dla M.G. futro, a na rzecz U.L. 4 000 DM oraz pierścione

zaręczynowy obsadzany brylantami, zaś na rzecz syna G. kwotę 4 000 DM (k. 225-229).

W niniejszej sprawie, ze względu na jej przedmiot, sądy nie mogły wypowiadać się wiążąco nie tylko co do ważności tego testamentu, ale i tego, czy był to ostatni testament A.H., która zmarła w 1971 r. oraz, czy w ogóle na jego podstawie nastąpiło nabycia po niej spadku. Ustalenie takich okoliczności może nastąpić jedynie w szczególnym postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. W toku postępowania nie zostało przedstawione postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po A.H. Okoliczność ta nie pozbawia jednak J.P. statusu uczestniczki w tej sprawie. Należy bowiem zauważyć, że postępowanie w tej sprawie toczy się w trybie postępowania nieprocesowego i jego przedmiotem jest wzruszenie - w wyniku skargi o wznowienie postępowania - prawomocnego i zarazem deklaratoryjnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości na skutek tzw. przemilczenia. W związku z czym o statusie uczestnika, a tym samym uprawnionego do wniesienia skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 524 § 2 k.p.c., decyduje po pierwsze, przymiot zainteresowanego w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., a po drugie, naruszenie jego praw skarżonym postanowieniem. Trzeba też zwrócić uwagę, iż z uwagi na to, że uczestniczka nie dochodzi przeciwko skarżącym Skarbowi Państwa i Województwu [...] roszczeń wynikających ze spadkobrania po A.H. (np. roszczenia windykacyjnego, o zapłatę) w sprawie nie jest miarodajny art. 1027 k.c. Przepis ten ma zastosowanie, gdy przeciwko osobie trzeciej, która nie rości sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia, występuje z roszczeniem materialno-prawnym osoba, która twierdzi, że jest spadkobiercą, zaś osoba trzecia kwestionuje status powoda jako spadkobiercy. Artykuł 1027 k.c. odnosi się wprost do kwestii materialno-prawnych i realizacji przez spadkobiercę roszczeń wynikających z dziedziczenia. Tymczasem w sprawie chodzi o realizację roszczeń procesowych decydujących o legitymacji do wystąpienia ze skargą o wznowienie postępowania. Oczywiście podłożem dla tego rodzaju legitymacji jest niewątpliwie prawo materialne, ale tak jak w tej sprawie niekoniecznie musi wynikać to tylko i wyłącznie ze statusu spadkobiercy.

Zgodnie z art. 510 § 1 k.p.c. zainteresowanym, jest każdy, czyich praw dotyczy wynik sprawy. W judykaturze pojęcie to ujmuje się szeroko i przyjmuje się, że interes prawny w rozumieniu tego przepisu może być nie tylko bezpośredni, ale także i pośredni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 1976 r., III CRN 91/76, OSNCP 1977 nr 3, poz. 52). Szerokie ujęcie interesu prawnego jako przesłanki uzasadniającej przypisanie określonej osobie statusu zainteresowanego, nie zwalania sądu od obowiązku dokonania oceny w okolicznościach faktycznych danej sprawy, kto jest oraz kto powinien być uczestnikiem postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2014 r., V CSK 686/13, nie publ.).

Uczestniczka J.P. - jest kolejnym spadkobiercą po G.H., który był synem A.H. i z tego tytułu należy on do kręgu spadkobierców ustawowych uprawnionych do dziedziczenia po niej w pierwszej kolejności i to niezależnie od tego, czy w tej materii miałoby zastosowanie prawo polskie, czy też kodeks cywilny niemiecki (BGB). Przysługiwałby mu status uczestnika w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po A.H. i to nawet gdyby testament A.H. z 19 marca 1968 r. okazał się ważny i nie został odwołany oraz gdyby po tym testamencie A.H. nie sporządzała już innych. Jeśli bowiem nie zostało jeszcze przeprowadzone postępowanie spadkowe po A.H., to nie ulega wątpliwości, że J.P. jako kolejna spadkobierczyni po G.H. jest zainteresowana w udziale w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po A.H., a tym samym i w postępowaniu z udziałem innych podmiotów (jak w tej sprawie), które to postępowanie dotyczy praw A.H. (jako współwłaścicielki przedmiotowej nieruchomości). Na gruncie art. 1025 k.c. przyjmuje się, że z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku może wystąpić nie tylko spadkobierca lub jego następca, lecz wszystkie osoby, które mają interes prawny w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 stycznia 1983 r., III CRN 218/82, OSNCP 1983, nr 8, poz. 124). Współwłaściciel nieruchomości może domagać się stwierdzenia nabycia spadku po innym współwłaścicielu, nawet jeśli sam nie rości sobie praw do spadku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 1958 r., 3 CO 29/57, OSN 1958, nr 5, poz. 120).

Ponadto nawet gdyby nastąpiło stwierdzenie nabycia spadku po A.H., na podstawie tego testamentu, przez sąd niemiecki, jego skutki nie rozciągałyby się na nieruchomość położoną w Polsce. Jurysdykcja krajowa w tej materii należy do sądu polskiego (por.: art. 1103⁸ § 1 i 2 k.p.c., wcześniej art. 1102 k.p.c.; uchwały Sądu Najwyższego z 28 maja 1969 r., III CZP 23/69, OSNCP 1970, nr 1, poz. 3, z 2 kwietnia 1982 r., III CZP 8/82, OSNCP 1982, nr 10, poz. 142 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 6 marca 1970 r., I CR 3/70, PiP 1971, z. 12, s. 1087 i z 13 października 1986 r., I CR 272/86, OSNCP 1987, nr 12, poz. 213, z 20 stycznia 2009 r., II CSK 426/08), z tym że w odniesieniu do zasad dziedziczenia, ważności testamentu będzie miało zastosowanie prawo ojczyście spadkodawczyni (por. obowiązujący w czasie śmierci A.H. art. 34 i 35 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. - Prawo prywatne międzynarodowe, Dz. U. poz. 290 ze zm.; właśnie ze względu na datę otwarcia spadku po A.H. nie wchodzi w rachubę przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego -zob. art. 83 ust. 1, a także nie będą właściwe art. 64-66 ustawy z 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 503, które zresztą zostały uchylone art. 8 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2015 r., poz. 1137).

Rzecz jasna, aby przeprowadzić postępowanie spadkowe w tym przedmiocie, konieczne jest przesądzenie, że udział we współwłasności w przedmiotowej nieruchomości wchodzi w ogóle w skład spadku po A.H., a do tego zmierza niniejsze postępowanie, które stanowi pierwszy etap w tej materii, skoro Skarb Państwa został wpisany do księgi wieczystej jako właściciel także na podstawie dekretu z 6 września 1944 r. Nie przesądzając wyniku tamtego postępowania (tj. o stwierdzenie nabycia spadku), w szczególności czy zamiarem A.H. było, aby skutki testamentu z 1968 r. odnosiły się także do tej nieruchomości, co jednak nie wynika z jego treści i nie wiadomo, czy spadkodawczyni miała wiedzę oraz przekonanie, co do przysługiwania jej tytułu

prawnego do tej nieruchomości, to mimo wszystko uczestniczka J.P. jest zainteresowana w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., zaś postanowienie Sądu Powiatowego z 18 czerwca 1963 r., którego dotyczy skarga o wznowienie postępowania narusza jej prawa (art. 524 § 2 k.p.c.), gdyż jako następca prawny spadkobiercy ustawowego po A.H. będzie mogła kwestionować ważność oraz skutki tego testamentu w odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości położonej w Polsce, względnie nawet przy dziedziczeniu testamentowym, gdyby w tej materii miały zastosowanie przepisy BGB (jako ewentualne prawo ojczyście A.H.) uczestniczka miałaby również interes prawny w udziale w niniejszym postępowaniu, z tej racji, że wejście do spadku po A.H. udziału w przedmiotowej nieruchomości miałoby wpływ na zwiększenie masy spadkowej, a w konsekwencji i wysokość zachowku G.H. po jego matce A.H., zaś w prawie niemieckim, inaczej niż w prawie polskim, roszczenie o zachówek jest dziedziczne (zob. § 2317 ust. 2 BGB - *Der Anspruch ist vererblich und übertragbar*).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

(R.N.)

[ł.n]